

Mekanizmi i Pavarur i Raportimit

Rishikimi i Planit të Veprimit:
Shqipëri 2023-2025

Open
Government
Partnership

Independent
Reporting
Mechanism

Hyrja

Në janar të vitit 2021, Mekanizmi i Pavarur i Raportimit (MPR) publikoi produktet e reja të cilat rezultuan nga procesi i Rifreskimit të MPR-së.¹ Qasja e re bazohet në mësimet e nxjerra pas më shumë se 350 vlerësimeve të fuqishme, të pavarura, të bazuara në prova të kryera nga MPR-ja dhe të dhëna nga komuniteti i Partneriteti i Qeverisë së Hapur (PQH). MPR-ja kërkon të nxjerrë produkte të thjeshta, në kohë, të përshtatshme për qëllimin dhe të orientuara drejt rezultateve që kontribuojnë në të mësuarit dhe llogaridhënien në momentet kyçe të ciklit të planit të veprimit të PQH-së.

Produktet e MPR-së janë:

- **Përmbledhja e Bashkë-krijimit:** Sjell mësimet nga planet e mëparshme të veprimit, i shërben një qëllimi mësues dhe informon planifikimin dhe projektimin e bashkë-krijimit.
- **Rishikimi i Planit të Veprimit:** Një rishikim teknik i shpejtë dhe i pavarur i karakteristikave të planit të veprimit dhe pikave të forta dhe sfidave që identifikon MPR-ja për të informuar një proces më të fortë zbatimi.
- **Rezultatet e Raportit:** Një vlerësim i përgjithshëm i zbatimit që fokusohet në rezultatet e nivelit të politikave dhe se si ndodhin ndryshimet. Ai gjithashtu kontrollon përputhshmërinë me rregullat e PQH-së dhe informon përgjegjshmërinë dhe mësimin afatgjatë. Ky produkt nisi në një fazë tranzicioni në vitin 2022, duke filluar me planin e veprimit që përfundon zbatimin më 31 gusht 2022. Raportet e rezultateve dorëzohen deri në katër muaj pas përfundimit të ciklit të zbatimit.

Ky produkt përbëhet nga rishikimi i planit të veprimit të MPR-së së Shqipërisë për vitet 2023-2025. Plani i veprimit përfshin 24 angazhime, të cilat MPR-ja i ka filtruar në 22. Ky rishikim thekson analizën e vet mbi fuqinë e planit të veprimit për të kontribuar në zbatimin dhe rezultatet. Për të dhënat për secilin angazhim shih Shtojcën 1. Për detaje në lidhje me metodologjinë dhe treguesit e përdorur nga MPR-ja për këtë Rishikim të Planit të Veprimit, shih Pjesën III.

¹ Rifreskimi i MPR-së (IRM Refresh): <https://www.opengovpartnership.org/process/accountability/about-the-irm/irm-refresh/>

Tabela e Përmbajtjes

Pjesa I: Pamja e Përgjithshme e Planit të Veprimit për vitet 2023-2025	2
Pjesa II: Angazhimet Premtuese në Planin e Veprimit të Shqipërisë për vitet 2023-2025	4
Pjesa III. Metodologjia dhe Treguesit e MPR-së	12
Shtojca 1. Të dhënat e secilit angazhim	15
Shtojca 2: Bashkë-krijimi i Planit të Veprimit	19

Pjesa I: Pamja e Përgjithshme e Planit të Veprimit për vitet 2023-2025

Plani i gjashtë i veprimit të Shqipërisë ka zgjeruar gamën e fushave të politikave dhe institucioneve publike të përfshira në procesin e PQH-së. Krijimi i Komitetit Shumëpalësh adreson një rekomandim afatgjatë të MPR-së për të institucionalizuar bashkëpunimin ndërmjet administratës publike dhe shoqërisë civile në procesin e PQH-së. Meqenëse shumë angazhime janë aktivitete ndërgjegjësuese, institucionet mund të shtojnë vlerë duke bashkëpunuar me shoqërinë civile dhe duke përfshirë matjet e rezultateve të tyre gjatë zbatimit.

Plani i veprimit të Shqipërisë për vitet 2023-2025 ka 24 angazhime. MPR-ja theksoi një angazhim premtues.² Angazhimi 12 do të rrisë hapësirën e informacionit të disponueshëm publikisht të publikuar në një deklaratë të rrezikut fiskal dhe do të përmirësojë monitorimin e buxhetit duke përdorur treguesit kyç të performancës (TKP). Përfshirja e dimensioneve gjinore në planifikimin dhe ekzekutimin e buxheteve është gjithashtu një ndryshim pozitiv.

Shumë angazhime vazhdojnë nga planet e mëparshme të veprimit të Shqipërisë. Për shembull, Angazhimi 1 do të krijojë një rrjet organizatash të shoqërisë civile (OSHC) që mund të monitorojnë planet e integritetit që ministritë e linjës filluan të prodhojnë gjatë planit të veprimit 2020-2022. Angazhimet 2-4 synojnë të rrisin dorëzimin e të dhënave dhe saktësinë e të dhënave mbi regjistrin e pronësisë përfituese, i nisur gjatë planit 2020-2022. Angazhimi 6 vazhdon publikimin e grupeve së të dhënave në portalin e të dhënave të hapura, ndërsa Angazhimet 7-9 vazhdojnë të përmirësojnë shërbimet publike në portalin e-Albania. Angazhimi 15 përfshin publikimin e vazhdueshëm të koncesioneve dhe kontratave të partneritetit publik-privat (PPP), shfrytëzimin e sistemit të ankesave në internet, promovimin e standardeve të kontraktimit të hapur dhe integrimin e mjeteve të vlerësimit të rrezikut. Prezantimi i tij i një indeksi të flamurit të kuq ka potencial për rezultate si një mjet për parandalimin e korrupsionit. Plani i veprimit përfshin gjithashtu fusha të reja politikash si Angazhimet 17-22, të cilat synojnë të përmirësojnë përfshirjen në ofrimin e kujdesit shëndetësor, shërbimet sociale dhe arsimin. Angazhimi 23 fokusohet në përmirësimin e kryerjes së vlerësimeve të ndikimit rregullator dhe konsultimeve publike, dhe synimet e Angazhimit 24 të miratojë legjislacionin elektronik për Parlamentin.

NJË VËSHTRIM I SHPEJTË

Ka marrë pjesë që në: 2011
Plani i veprimit që po rishikohet: 2023–2025
Produkti i MPR-së: Rishikimi i Planit të Veprimit
Numri i angazhimeve: 24

Pamja e përgjithshme e angazhimeve:
Angazhimet me një lente të qeverisë së hapur: 17 (71%)
Angazhimet me potencial të konsiderueshëm për rezultate: 0
Angazhimet premtuese: 1

Fushat e politikave:

Të mbartura nga planet e mëparshme të veprimit:

- Monitorimi i planeve të integritetit
- Transparenca e pronësisë përfituese
- Qasja në drejtësi
- Të dhënat e hapura
- Ofrimi i shërbimeve publike
- Kontraktimi i hapur
- Transparenca fiskale

Bashkohen në këtë plan veprimi:

- Novatorizmi në sektorin e mbrojtjes
- Përfshirja në shërbimet publike
- Vlerësimet e ndikimit rregullator
- Parlamenti i hapur

Pajtueshmëria me kërkesat minimale të PQH-së për bashkë-krijim: Po

Zhvillimi i planit të veprimit pa një bashkëpunim më aktiv me OShC-të në krahasim me planet e mëparshme. Qeveria e Shqipërisë krijoi Komitetin Shumëpalësh, i cili veproi si një forum i dedikuar me shumë palë për zhvillimin dhe monitorimin e planit të veprimit. Janë organizuar disa anketa dhe takime me shoqërinë civile. OShC-ve iu dhanë komente se përse disa propozime nuk mund të përfshiheshin,³ dhe disa sugjerime të OShC-ve janë përfshirë në planin e veprimit.⁴ Nga ana tjetër, disa anëtarë të MSF-së treguan se ose nuk morën pjesë në takimet e bashkë-krijimit sepse mendonin se opinionet e tyre nuk do të merreshin parasysh ose nuk ishin të vetëdijshëm se mund të kishin propozuar angazhime gjatë procesit të bashkë-krijimit.⁵ Institucionet publike që kanë përfshirë me sukses shoqërinë civile në zhvillimin dhe zbatimin e angazhimit mund të ndajnë përvojat e tyre me institucione të tjera, për të forcuar më gjerësisht procesin e PQH-në në Shqipëri.

Shumë angazhime përqendrohen kryesisht në rritjen e ndërgjegjësimit rreth fushave të ndryshme të politikave. MPR-ja rekomandon shtimin e vlerës së aktiviteteve të tilla duke ofruar qartë mundësi për të vënë në veprim mësimin dhe duke marrë parasysh mënyrat për të matur rezultatet e tyre gjatë zbatimit. Kjo mund të përfshijë identifikimin e proceseve specifike të politikave për angazhimin e qytetarëve ose ofrimin e mekanizmave të rinj të raportimit publik që rrisin llogaridhënien publike. Për më tepër, disa angazhime nuk kishin një lente të qartë të hapur të qeverisë ose kishin një lente të dobët të hapur të qeverisë. Kjo ishte veçanërisht e dukshme për angazhimet e udhëhequra nga ministrinë e reja. Për planet e ardhshme të veprimit, MPR-ja rekomandon ofrimin e informacionit shtesë për institucionet e reja për të lehtësuar përfshirjen e tyre në procesin e PQH-së.

² OShC-të shqiptare në përgjithësi nuk iu përgjigjën ftesave të MPR-së për të kontribuar në këtë Rishikim të Planit të Veprimit. Kjo e bëri të vështirë për MPR-në të vlerësojë potencialin për rezultate për disa angazhime.

³ Rovena Prega (MeD), intervistë nga MPR-ja, 24 korrik 2023.

⁴ Drita Rina (Save the Children), intervistë nga MPR-ja, 1 shtator 2023; Mirela Arqimandriti (QAGJZH), intervistë nga MPR-ja, 28 gusht 2023.

⁵ Ermelinda Mahmutaj (EDEN-AI), intervistë nga MPR-ja, 8 gusht 2023.

Pjesa II: Angazhimet Premtuese në Planin e Veprimit të Shqipërisë për vitet 2023-2025

Rishikimi i mëposhtëm shqyrton një angazhim që MPR-ja identifikoi si potencial për të realizuar rezultatet më premtuese. Angazhimet premtuese trajtojnë një fushë politike që është e rëndësishme për palët e interesuara ose për kontekstin kombëtar. Ato duhet të jenë të verifikueshme, të kenë një lente të hapur qeveritare dhe të kenë potencial modest ose të konsiderueshëm për rezultate. Ky rishikim ofron gjithashtu një analizë të sfidave, mundësive dhe rekomandimeve për të kontribuar në procesin e të mësuarit dhe zbatimit të këtij plani veprimi.

Tabela 1. Angazhimet premtuese

Angazhimet premtuese
Angazhimi 12: Ndërgjegjësimi i publikut për transparencën e buxhetit: Ky angazhim synon të rrisë angazhimin e qytetarëve në planifikimin dhe monitorimin e buxhetit, dhe të përmirësojë procesin e monitorimit të buxhetit në përgjithësi. Ai do të përmirësojë shtrirjen e Deklaratës së Rrezikut Fiskal, do të krijojë tregues kyç të performancës për monitorimin e ekzekutimit të buxhetit, do të promovojë buxhetimin gjinor dhe do të zhvillojë seanca dëgjimore dhe seminare me shoqërinë civile për monitorimin e buxhetit.

Angazhimi 12: Ndërgjegjësimi i publikut për transparencën e buxhetit

Agjencitë zbatuese dhe bashkëpunëtorët e OSHC-ve: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (MFE), Save the Children Albania (SCA), Qendra e Aleancës Gjinore për Zhvillim (QAGJZH), Nisma Shqiptare për Zhvillim (NSHZH).

Për një përshkrim të plotë të angazhimit, shih Angazhimin 12 në planin e veprimit të Shqipërisë për vitet 2023-2025: <https://www.opengovpartnership.org/documents/albania-action-plan-2023-2025/>

Konteksti dhe objektivat:

Ky angazhim synon të rrisë angazhimin e qytetarëve në planifikimin dhe monitorimin e buxhetit dhe të përmirësojë procesin e monitorimit të buxhetit në përgjithësi. Kjo përfshin publikimin e më shumë informacioni në lidhje me rreziqet fiskale, përmirësimin e procesit dhe fushëveprimit të monitorimit të buxhetit duke miratuar treguesit kyç të performancës (TKP), promovimin e buxhetimit gjinor, dhe angazhimin e qytetarëve, organizatave të shoqërisë civile (OSHC) dhe akademisë në planifikimin dhe monitorimin e buxhetit. Ministria e Financave dhe Ekonomisë (MFE) përpiqet të vijojë punën me planin e veprimit 2020-2022, pasi publikoi statistikën financiare të qeverisë dhe informacionin mbi menaxhimin e rrezikut fiskal. Për këtë angazhim të ri, MFE-ja do të hartojë dhe aplikojë shabllone për monitorimin e buxhetit, të cilët do të përfshijnë TKP-të.⁶ Aktivitetet e angazhimit përfshijnë takime dëgjimore dhe seminare me OSHC-të për rreziqet fiskale, trajnimin e të rinjve mbi proceset buxhetore, monitorimin e buxhetimit të Strategjisë Kombëtare për Barazinë Gjinore 2021-2027 dhe zbatimin e buxhetimit gjinor në nivel lokal.

OSHC-të propozuan disa pika kryesore për t'u arritur gjatë procesit të bashkë-krijimit. Për shembull, Qendra e Aleancës Gjimore për Zhvillim (QAGJZH) propozoi dimensionet gjimore për të shtuar treguesit gjimore gjatë procesit teknik buxhetor⁷ dhe Save the Children Albania propozuan trajnimet për të rinjtë.⁸ MFE-ja dhe OSHC-të, të tilla si QAGJZH-ja do të lehtësojnë monitorimin e raporteve mbi buxhetimin gjimor.⁹ Tri komuna do të marrin 10 kurse trajnimi për buxhetimin gjimor dhe OSHC-të do të monitorojnë buxhetimin gjimor në ato komuna.

Rezultatet e mundshme: Modeste

Ndërsa plani i mëparshëm i veprimit vazhdoi praktikat ekzistuese në transparencën buxhetore, ky angazhim është një hap përpara duke zgjeruar hapësirën e informacionit që do të publikohet dhe monitorohet, me theks në aktivitetet që nxisin angazhimin e publikut.

Sipas planit të veprimit, transparenca dhe kuptimi më i madh i rreziqeve fiskale si dhe praktikat më të mira të menaxhimit të rrezikut mund të ndihmojnë në krijimin e besueshmërisë dhe besimit më të madh të tregut në ekonominë dhe planifikimin ekonomik shqiptar. Përfaqësuesit e MFE-së theksojnë se më parë është përgatitur një raport i rrezikut fiskal, por vetëm një pjesë që përmbledh raportin është publikuar dhe jo të gjitha detajet janë përfshirë në raport.¹⁰ MFE-ja thekson se informacioni mbi rreziqet fiskale publikohet si shtojcë në dokumentacionin vjetor të buxhetit siç janë Raportet Vjetore të Ekzekutimit të Buxhetit, Raportet e Mesvitet dhe Propozimet Buxhetore.¹¹ Fondi Monetar Ndërkombëtar (FMN) ka deklaruar se publikimi i një deklarate të rrezikut fiskal në vitin 2024 është një hap i rëndësishëm drejt monitorimit largpamës të rreziqeve fiskale.¹² MFE-ja ka krijuar një njësi përgjegjëse për koordinimin e mbledhjes së informacionit mbi rreziqet fiskale dhe finalizimin e pasqyrës së riskut fiskal.¹³ Publikimi i plotë i kësaj deklarate mund të shënojë përmirësime modeste në transparencë dhe në mënyrë indirekte të përmirësojë vendimmarrjen për financat e qeverisë, të mundësojë zbulimin e hershëm të rrezikut, të krijojë besim midis investitorëve dhe kreditorëve dhe të rrisë stabilitetin dhe qëndrueshmërinë e përgjithshme të ekonomisë shqiptare. Më gjerësisht, ajo mund të nxisë gjithashtu qeverisjen e mirë, të zvogëlojë korrupsionin dhe të rrisë përgjegjshmërinë financiare. MFE-ja e konsideron publikimin e deklaratës së rrezikut fiskal si një përmirësim të konsiderueshëm të transparencës.¹⁴

Përmirësimi i fushës së monitorimit të ekzekutimit të buxhetit do të jepte gjithashtu një kontribut modest drejt vendimmarrjes më të mirë për proceset e ardhshme buxhetore dhe do të ofronte mundësinë për të forcuar më tej procesin buxhetor në të ardhmen. Sipas MFE-së, shtimi i TKP-ve në monitorimin e zbatimit të buxheteve të institucioneve publike do të rriste informacionin e disponueshëm për qytetarët për të monitoruar ekzekutimin e buxhetit në lidhje me atë që është arritur me shpenzimet për t'u siguruar që institucionet janë përgjegjëse për mënyrën se si shpenzojnë fondet publike.¹⁵ Çdo institucioni buxhetor do t'i kërkohet të plotësojë një model për të shpjeguar se çfarë është arritur përmes fondeve të tij buxhetore, në krahasim me raportimin vetëm se si i ka shpenzuar fondet.¹⁶

Shqipëria shënoi 6/100 në Anketën e Buxhetit të Hapur 2021 në lidhje me pjesëmarrjen e publikut.¹⁷ Ndërsa takimet dëgjimore për buxhetin me shoqërinë civile tashmë zhvillohen, diskutimet janë shpesh tepër teknike dhe kërkojnë njohuri specifike, duke kufizuar aftësinë e shoqërisë civile për të kontribuar.¹⁸ Ndërsa plani i veprimit nuk është i qartë për rezultatet e pritura të seminareve, përfaqësuesit e MFE-së deklaruan se ata presin që shoqëria civile të jetë në gjendje të japë komente më të informuara për monitorimin e buxhetit dhe reagime të përmirësuara të qeverisë për sugjerimet nga OSHC-të, të cilat ndonjëherë mungojnë.¹⁹ Kjo

mund të shënojë një ndryshim modest drejt ndërveprimeve më domethënëse ndërmjet qeverisë dhe shoqërisë civile në monitorimin e buxhetit. Seminare për shoqërinë civile mbi rrezikun fiskal do të zhvillohen në bashkëpunim me Nismën Shqiptare për Zhvillim.²⁰ Përveç kësaj, zhvillimi i treguesve të rinj dhe të përmirësuar të buxhetimit gjinor mund të sigurojë që çështjet gjinore të merren në konsideratë kur shpenzimet publike planifikohen dhe ekzekutohen. Shkalla në të cilën, ose sesi trajnimet dhe monitorimi i buxhetimit gjinor në nivel vendor do të çojnë në rezultate më të mira gjinore në këto juridiksione, ose më gjerësisht është e paqartë.

Mundësitë, sfidat dhe rekomandimet gjatë zbatimit

Ndërsa aktivitetet në këtë angazhim synojnë të përmirësojnë proceset e zhvillimit dhe monitorimit të buxhetimit, ka hapësirë për angazhimin për të forcuar qasjet e qeverisë së hapur ndaj zbatimit. Kjo mund të përfshijë veprime që jo vetëm që e bëjnë informacionin si rreziqet fiskale më transparente, por gjithashtu sigurohen që ai të jetë i disponueshëm në gjuhë dhe formate të kuptueshme për qytetarët. MFE-ja thekson se nuk ka plane të përfshijë shoqërinë civile në përgatitjen e deklaratës së rrezikut fiskal.²¹ Mund të ketë mundësi për më shumë angazhim në hartimin e deklaratës së rrezikut fiskal si dhe mekanizma për monitorim. Për shembull, publikimi i deklaratës së plotë të rrezikut fiskal do t'i mundësonte shoqërisë civile dhe medias që të kontribuojnë në mënyrë më të gjerë në diskutimet mbi buxhetin. Seminaret mund të përqendrohen në mënyrë specifike të arrijnë përmirësimin e njohurive të shoqërisë civile mbi aspektet teknike të procedurës buxhetore.²²

MPR-ja rekomandon hapat e mëposhtëm gjatë zbatimit:

- **Ndërsa nuk ka plane për të përfshirë shoqërinë civile në hartimin e pasqyrës së rrezikut financiar,** MFE-ja mund të shqyrtojë mundësitë për të mbikëqyrur se si menaxhohen dhe zbuten rreziqet (p.sh., nëpërmjet takimeve dëgjimore), me mekanizma reagimi për të shpjeguar se si janë përfshirë ose adresuar inputet. FMN-ja ka theksuar më parë rëndësinë e identifikimit të qartë të masave për zbutjen e rrezikut, duke përfshirë rritjen e mbikëqyrjes dhe qeverisjes së ndërmarrjeve shtetërore.²³
- **Të sigurohet që seminarët dhe aktivitetet e buxhetimit gjinor të jenë të qëndrueshme përtej mbështetjes aktuale në financimin e donatorëve.** Kjo mund të kërkojë fonde specifike. MFE-ja do të përfitonte nga bashkëpunimi me Save the Children dhe QAGJZH-në në realizimin e këtyre aktiviteteve të planifikuara, pasi këto organizata kanë përvojë në ofrimin e trajnimeve.²⁴ Për më tepër, ka një mungesë të qartësisë rreth shkallës në të cilën, ose si do të çojnë trajnimet dhe monitorimi i buxhetimit gjinor në nivel vendor në rezultate më të mira gjinore në këto juridiksione apo më gjerë. Sqarimi i objektivave për përmirësimin e rezultateve gjinore do të ndihmonte që aktivitetet e buxhetimit gjinor të jenë më efektive dhe të synuara.

Angazhimet e tjera

Angazhime të tjera që MPR-ja nuk i identifikoi si angazhime premtuese diskutohen më poshtë. Ky rishikim ofron rekomandime për të kontribuar në mësimin dhe zbatimin e këtyre angazhimeve.

Nën **Angazhimi 1**, Ministria e Drejtësisë (MD) dhe OSHC-të do të edukojnë publikun dhe nëpunësit civilë në lidhje me parandalimin e korrupsionit. Janë planifikuar aktivitete ndërgjegjësuuese, duke përfshirë video, buletine elektronike, publikime në media sociale dhe

forume me OSHC-të. MD-ja do të botojë gjithashtu një "fjalor" kundër korrupsionit për të ndihmuar në përkthimin e formave të korrupsionit që mund të mos kenë fjalë uniforme në gjuhën shqipe. Ky fjalor mund të ndihmojë në sqarimin e formave të ndryshme të praktikave korruptive në legjislacionin kombëtar dhe në përdorimin e përgjithshëm.²⁵ Gjithashtu, Instituti Shqiptar i Kërkimeve Juridike dhe Territoriale²⁶ do të krijojë një rrjet informal të OSHC-ve kundër korrupsionit.²⁷ Ky rrjet do të monitorojë zbatimin e planeve të integritetit të ministrive dhe do të zhvillojë një metodologji të re për të matur perceptimet e publikut në lidhje me korrupsionin. Mund të jetë e dobishme të sqarohet se çfarë kompetencash do të ketë rrjeti, çfarë burimesh do të ndahen për të mbështetur aktivitetet e tij (si p.sh. përfshirja e Institutit Shqiptar të Statistikave në çdo zhvillim metodologjik), nëse monitorimi i tij do të çojë në hetime dhe nëse do të jetë plotësisht i pavarur nga qeveria.

MPR-ja ka grupuar **Angazhimet 2, 3 dhe 4**. Ato ndjekin krijimin e regjistrimit të pronësisë përfituese të Shqipërisë gjatë planit të mëparshëm të veprimit dhe synojnë të rrisin paraqitjen e të dhënave dhe saktësinë e të dhënave midis subjekteve raportuese. Ato përfshijnë aktivitete komunikimi, studimin e praktikave më të mira evropiane dhe rishikimin e legjislacionit aktual të Shqipërisë në këtë fushë. Duke qenë se Shqipëria ka tashmë procedura ligjore për regjistrimin e pronarëve përfitues, MPR-ja rekomandon gjetjen e mënyrave për të angazhuar publikun në verifikimin e të dhënave të regjistrimit dhe zbatimin e sanksioneve për mospërputhje për të ulur pasaktësitë në regjistër. Diskutimet rreth ndryshimeve ligjore mund të shikojnë se si të përdoren sanksionet për të përmirësuar pajtueshmërinë, si përjashtimi nga pjesëmarrja në prokurimet publike dhe verifikimi i të dhënave nga Qendra Kombëtare e Biznesit.

Për **Angazhimin 5**, MD-ja do të rrisë ndërgjegjësimin e grupeve të cënueshme sociale mbi mekanizmat e disponueshëm të drejtësisë. Aktivitetet përfshijnë takime, forume, fushata, përditësime mbi shërbimet e drejtësisë miqësore për fëmijët, dhe manuale për qytetarët dhe grupet e cënueshme mbi aksesin në mekanizmat e drejtësisë. Do të jetë e rëndësishme të monitorohet nëse këto aktivitete do të rrisin numrin e kërkesave për ndihmë juridike midis grupeve të identifikuar. Ndërkohë që kërkohet dokumentacioni bazë për të kërkuar ndihmë juridike, MD-ja vazhdon të realizojë projekte për përmirësimin e aksesit të qytetarëve në këtë shërbim.²⁸

Nën **Angazhimin 6**, Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit (AKSHI) synon të rrisë numrin e grupeve së të dhënave në portalin opendata.gov.al. Portali aktualisht ofron 91 grupe të dhënash në fusha të tilla si shëndetësia, turizmi, arsimit dhe biznesi. Angazhimi nuk specifikon se sa grupe të reja të dhënash do të futen ose sa institucione të reja do të publikojnë të dhëna. Një përfaqësues i AKSHI-t konfirmoi se synimi është publikimi i të dhënave direkt në portal pa asnjë ndërveprim njerëzor nga sistemet e institucioneve publike dhe përmirësimi i portalit.²⁹ Meqenëse institucionet publike janë të shqetësuara për ndarjen e mundshme të të dhënave të ndjeshme, ky angazhim përfshin ndihmën e tyre në identifikimin e të dhënave të mundshme për t'u publikuar.³⁰ Ai gjithashtu përfshin kryerjen e një vlerësimi të Gatishmërisë për të Dhënat e Hapura (VGDHH) për të identifikuar grupe të reja të dhënash dhe institucione të reja për portalin. MPR-ja rekomandon përdorimin e gjetjeve të VGDHH-së si bazë për zhvillimin e një strategjie së të dhënave të hapura në të gjithë qeverinë dhe planit të veprimit për Shqipërinë.

Angazhimet 7, 8 dhe 9 synojnë përmirësimin e portalit e-Albania. Për angazhimin 7, AKSHI do të prezantojë një model të ngjarjeve jetësore në e-Albania, që do të organizojë automatikisht të gjitha shërbimet publike që lidhen me një ngjarje të caktuar.³¹ AKSHI ka

identifikuar ngjarje të mundshme, si kërkimi i punësimit, planifikimi për pension, ndryshimi i vendbanimit dhe aksesit në shërbime shëndetësore dhe aftësi të kufizuara.³²

Sipas Angazhimit 8, AKSHI do të transpozojë Direktivën e Aksesueshmërisë në Internet (BE) 2016/2102 e cila do të sigurojë bazën ligjore për përshtatjen e faqeve të internetit të qeverisë shqiptare dhe e-Albania për personat me aftësi të kufizuara. Zbatimi i këtij angazhimi do të varet nga koha e transpozimit të Direktivës nga Kuvendi i Shqipërisë. MPR-ja rekomandon që AKSHI të angazhohet me shoqërinë civile për të kuptuar më mirë nevojat e personave me aftësi të kufizuara, veçanërisht për e-Albania. Mund të jetë gjithashtu e vlefshme që të zbatohen standardet WCAG 2.0 gjatë transpozimit të direktivës së BE-së. Edhe pse standardet WCAG 2.0 nuk janë ligjërisht të detyrueshme, ato mund të ndihmojnë në kapërcimin e boshllëqeve ekzistuese nëse direktiva e BE-së kërkon më shumë kohë nga sa ishte parashikuar.

Sipas Angazhimit 9, AKSHI do të përmirësojë mekanizmin e reagimeve për e-Albania. Aktualisht, e-Albania lejon përdoruesit të japin reagime për shërbimet elektronike duke dhënë vlerësimin e tyre dhe duke shkruar një koment. Reagimet analizohen manualisht, gjë që nuk është efikase dhe jo gjithmonë rezulton në korrigjimet e nevojshme.³³ Janë organizuar katër takime të shoqërisë civile me Këshillin e Investimeve dhe do të zhvillohen diskutime me bizneset dhe OSHC-të se si të përmirësohet e-Albania. Ndonëse angazhimi nuk sqaron se si do të mbledhen ose do të përdoren reagimet për përmirësim, MPR-ja e konsideron atë të ketë rezultate modeste të mundshme pasi AKSHI tregoi se masat e planifikuara (si veprimet tremujore korrigjuese dhe publikimi i komenteve) do të sigurojnë që AKSHI t'i përgjigjet reagimeve nëpërmjet përmirësime të vazhdueshme në e-Albania.³⁴

Për **Angazhimin 10**, Ministria e Mbrojtjes dhe Forcat e Armatosura të Shqipërisë do të krijojnë një Qendër Novatorizmi dhe do të zhvillojnë një fushatë informuese për rolet dhe misionet e tyre. Sipas planit të veprimit, Qendra do të nxisë novatorizmin dhe sipërmarrjen në fushat e sigurisë kombëtare, mbrojtjes civile dhe sigurisë kibernetike. Duhet të qartësohet roli i Qendrës në rritjen e transparencës, llogaridhënies publike dhe promovimit të pjesëmarrjes publike

Nën **Angazhimin 11**, Ministria e Shtetit për Rininë dhe Fëmijët do të krijojë një bazë të dhënash kombëtare për organizatat rinore në Shqipëri. Baza e të dhënave do të ofrojë informacion të përditësuar mbi kushtet dhe nevojat e të rinjve në vend dhe do të mbështesë planifikimin, monitorimin, administrimin dhe vlerësimin e politikave rinore në nivel qendror dhe lokal. Sipas ministrisë, veçoritë e bazës së të dhënave janë vendosur me shoqërinë civile, por informacioni i saktë që do të përmbajë mbetet ende për t'u vendosur.³⁵ Pasi të finalizohen termat e referencës, shoqëria civile do të ftohet të plotësojë bazën e të dhënave.³⁶ Megjithëse nuk përmendet në planin e veprimit, një përfaqësues i ministrisë konfirmoi se disa pjesë të bazës së të dhënave do të jenë publike, duke siguruar që ligjet për mbrojtjen e të dhënave të respektohen.³⁷

Angazhimet 13 dhe 14 përafrohen me Strategjinë e Menaxhimit të Financave Publike (MFP) të Shqipërisë dhe fokusohen në rritjen e ndërgjegjësimit për transparencën e të ardhurave dhe financat publike, respektivisht. Angazhimit 13 i mungon lupa e qeverisë së hapur, pasi aktivitetet janë vetëm për institucionet buxhetore. Për shembull, nuk është e qartë se si plani i Save the Children Albania për të trajnuar stafin bashkiak mbi rëndësinë e mbledhjes së taksave të pronës do ta hapte qeverinë. MFE-ja mund të sqarojë se si inventari i asetëve publike do të përmirësojë llogaridhënien në lidhje me vlerësimet e vlerës, nëse do të ketë sanksione për

mosprodhimin ose përditësimin e listës së inventarit ose për raste të keqpërdorimit, dhe nëse shoqëria civile do të përfshihet në monitorimin e inventarit. Për angazhimin 14, MFE-ja do të punojë me OSHC-të në përgatitjen e Strategjisë së ardhshme të Shqipërisë për MFP-në dhe raportet e monitorimit dhe do të organizojë trajnime për gratë në biznes në lidhje me financat publike (duke përfshirë pagesën e taksave). Këto përpjekje përfaqësojnë ndryshime modeste në praktikat ekzistuese.

Angazhimi 15 synon të rrisë transparencën e kontratave publike. Ai bën thirrje për publikim të vazhdueshëm të koncesioneve dhe kontratave të partneritetit privat-publik, rritje të përdorimit të sistemit të ankesave elektronike dhe bashkëpunim me shoqërinë civile për të promovuar standardet e të dhënave të hapura në kontraktimin publik. Angazhimi nuk është i qartë se si mund të sigurojë publikimin e të gjitha koncesioneve dhe kontratave PPP vetëm përmes rritjes së ndërgjegjësimit (nuk ka sanksione për mosdorëzimin e informacionit në kohën e duhur³⁸). Sistemi elektronik i ankesave është miratuar tashmë në vitin 2021,³⁹ por sipas një përfaqësuesi të Agjencisë së Prokurimit Publik (APP), puna ende vijon për miratimin e legjislacionit që do të mandatonte përdorimin e sistemit online.⁴⁰ Një sistem identifikimi me flamur të kuq për prokurimin elektronik ekziston tashmë,⁴¹ por nuk është e qartë nëse apo si APP-ja do të inkorporojë punën e vazhdueshme të Institutit Shqiptar të Shkencave në sistemin e vet të flamurit të kuq. Miratimi i Standardit të të Dhënave të Hapura të Kontratës për faqen e internetit të Komisionit të Prokurimit Publik (KPP) është gjithashtu një hap potencialisht i rëndësishëm drejt aksesit më të mirë në të dhënat e prokurimit publik. Megjithatë, nuk është e qartë nga plani i veprimit nëse ky aktivitet do të rezultojë në publikimin e dukshëm e më shumë të dhënash për të gjithë ciklin jetësor të prokurimit sesa ishte në dispozicion para planit.

Për **Angazhimin 16**, Ministri i Shtetit për Mbrojtjen e Sipërmarrjes (MSHMS) dhe Agjencia Kombëtare e TIK-ut do të zhvillojnë një platformë dhe bazë të dhënash në e-Albania për aplikimet për grante për bizneset e reja dhe sipërmarrësit. Një komision vlerësimi do të informojë çdo aplikues se sa pikë marrin dhe renditjen e tyre. Gjatë zbatimit, MSHMS-ja duhet të përcaktojë qartë procedurat dhe kriteret e procesit të përzgjedhjes dhe t'i bëjë vlerësimet publike (jo vetëm për aplikuesin). MPR-ja rekomandon gjithashtu monitorim dhe raportim transparent të projekteve të financuara nga MSHMS-ja.

Angazhimet 17-22 synojnë të përmirësojnë përfshirjen në shërbimet shëndetësore dhe sociale dhe në arsim. Për angazhimin 17, Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (MSHMS) dhe OSHC-të do të kryejnë së bashku rritjen e ndërgjegjësimit rreth shërbimeve sociale midis grupeve dhe fëmijëve të rrezikuar nga shoqëria. Siç është shkruar, këtij angazhimi i mungon një lente e hapur qeveritare. Megjithatë, MSHMS-ja ka deklaruar se shoqëria civile do të konsultohet në këshillat përkatëse kombëtare, të cilat mund ta bëjnë angazhimin më të rëndësishëm për qeverisjen e hapur gjatë zbatimit.⁴² Për angazhimin 18, MSHMS-ja dhe OSHC-të do të krijojnë një paketë trajnime për profesionistët që ofrojnë shërbime për grupet e cenueshme. Ky angazhim mund të ketë potencial modest për rezultate, për shkak të angazhimit të OSHC-ve në zhvillimin e paketës së trajnimit. Për angazhimin 19, MSHMS-ja do të bashkëpunojë me OSHC-të për të monitoruar cilësinë e shërbimeve në nivel lokal, rajonal dhe qendror, duke i dhënë angazhimit potencial modest për rezultate. Angazhimet 20 dhe 21 përfshijnë rritjen e ndërgjegjësimit për rëndësinë e gjithëpërfshirjes në arsim dhe për ndikimin e dixhitalizimit të sistemit arsimor. Të dy angazhimeve u mungon një lente e hapur e qeverisë dhe kanë potencial të paqartë për rezultate. Sipas Angazhimit 22, Ministria e Brendshme do të rishikojë Mekanizmin Kombëtar të Rishikimit (MKR) për viktimat dhe viktimat e mundshme të

trafikimit të qenieve njerëzore për të garantuar funksionimin e tij efektiv. Angazhimi përfshin rritjen e ndërgjegjësimin në lidhje me trafikimin e qenieve njerëzore, por nuk është e qartë nëse OShC-të apo qytetarët do të përfshihen në rishikimin e MKR-së. Prandaj, këtij angazhimi i mungon një lente e hapur qeveritare.

Nën **Angazhimin 23**, Zyra e Kryeministrit (ZKM) do të përmirësojë sjelljen e qeverisë për vlerësimet e ndikimit rregullator dhe konsultimet publike, në përputhje me procedurat dhe standardet e Shqipërisë për konsultimet publike. Ndër aktivitetet janë përmirësimi i cilësisë së vlerësimeve të ndikimit rregullator për projektligjet nga ministritë dhe vlerësimi dhe vërtetimi i cilësisë së konsultimeve publike për akte individuale. Sipas ZKM-së, objektivi është harmonizimi i programimit ligjor dhe procesit real, pjesë e të cilit do të fokusohet në rritjen e cilësisë dhe sasisë së trajnimeve të ofruara për zyrtarët publikë dhe harmonizimin e procesit të vlerësimit të ndikimit rregullator dhe procesit të konsultimit publik.⁴³ Nuk është e qartë se si ZKM-ja do të masë rezultatet e këtyre aktiviteteve apo si do të përmirësojë hartimin dhe zbatimin e akteve të Programit të Përgjithshëm Analitik të Projekteve. Do të jetë e rëndësishme të demonstron se si reagueset nga konsultimet publike janë përfshirë në politikat publike.

Për **Angazhimin 24**, Kuvendi i Shqipërisë do të zbatojë e-legjislacionin duke zbatuar standardin "AKN4AL" në dokumentet parlamentare dhe normativat e tjera. Kuvendi gjithashtu do të dixhitalizojë dokumentet dhe arkivat e kaluara parlamentare duke përdorur AKN4AL dhe do të inkorporojë të dhënat dixhitale në kuadrin e legjislacionit elektronik. Angazhimi mund të rezultojë në një rrjedhë pune më të integruar dhe transparente legjislative dhe akses të përmirësuar në ligje dhe të dhënat parlamentare. Kuvendit do t'i duhet të sigurojë kapacitetin dhe burimet e veta për ta bërë sistemin e ri të funksionojë efektivisht pasi të përfundojë asistencë teknike nga donatorët ndërkombëtarë dhe të mbajë bashkëpunimin ndërinstitucional (si p.sh. nëpërmjet grupit ekzistues të punës).

⁶ Modeli për monitorimin e buxhetit bazohet në Udhëzuesin e ri 'Për procedurat standarde të monitorimit të buxhetit në Njësitë e Qeverisjes Qendrore' i cili u miratua në vitin 2023.

⁷ Mirela Arqimandriti (QAGJZH), intervistë nga by the MPR-ja, 28 gusht 2023.

⁸ Drita Rina (Save the Children Albania), intervistë nga MPR-ja, 1 shtator 2023.

⁹ Vanina Jakupi dhe Nefrida Coku (MFE), intervistë nga MPR-ja, 20 korrik 2023; Mirela Arqimandriti (QAGJZH), intervistë nga MPR-ja, 28 gusht 2023.

¹⁰ Vanina Jakupi and Nefrida Coku (MFE), intervistë nga MPR-ja, 20 korrik 2023.

¹¹ Komenti i marrë gjatë periudhës para-publikuese, 19 dhjetor 2023.

¹² Fondi Monetar Ndërkombëtar, Shqipëri: Deklarata Përmbyllëse e Stafit të Misionit të Nenit IV 2023, 27 tetor 2023, <https://www.imf.org/en/News/Articles/2023/10/27/mcs102723-albania-staff-concluding-statement-of-the-2023-article-iv-mission>

¹³ Vanina Jakupi and Nefrida Coku (MFE), intervistë nga MPR-ja, 20 korrik 2023.

¹⁴ Komenti i marrë gjatë periudhës para-publikuese, 19 dhjetor 2023.

¹⁵ Vanina Jakupi and Nefrida Coku (MFE), intervistë nga MPR-ja, 20 korrik 2023.

¹⁶ Vanina Jakupi and Nefrida Coku (MFE), intervistë nga MPR-ja, 20 korrik 2023.

¹⁷ Shih: <https://internationalbudget.org/open-budget-survey/country-results/2021/albania>

¹⁸ Vanina Jakupi and Nefrida Coku (MFE), intervistë nga MPR-ja, 20 korrik 2023.

¹⁹ Vanina Jakupi and Nefrida Coku (MFE), intervistë nga MPR-ja, 20 korrik 2023.

²⁰ Vanina Jakupi and Nefrida Coku (MFE), intervistë nga MPR-ja, 20 korrik 2023.

²¹ Komenti i marrë gjatë periudhës para-publikuese, 19 dhjetor 2023.

²² Vanina Jakupi and Nefrida Coku (MFE), intervistë nga MPR-ja, 20 korrik 2023.

²³ Fondi Monetar Ndërkombëtar, Shqipëri: Deklarata Përmbyllëse e Stafit të Misionit të Nenit IV 2023, 27 tetor 2023, <https://www.imf.org/en/News/Articles/2023/10/27/mcs102723-albania-staff-concluding-statement-of-the-2023-article-iv-mission>

²⁴ Mirela Arqimandriti (QAGJZH), intervistë nga MPR-ja, 28 gusht 2023; Drita Rina (Save the Children Shqipëri), intervistë nga MPR-ja, 1 shtator 2023.

- ²⁵ Rovena Pregja (MeD), intervistë nga MPR-ja, 24 korrik 2023.
- ²⁶ Elida Jata (ALTRI), intervistë nga MPR-ja, 24 korrik 2023.
- ²⁷ Rovena Pregja (MeD), intervistë nga MPR-ja, 24 korrik 2023.
- ²⁸ Komenti i marrë gjatë periudhës para-publikuese, 19 dhjetor 2023.
- ²⁹ Romina Kostani (AKSHI-NAIS), intervistë nga MPR-ja, 2 gusht 2023.
- ³⁰ Për shembull, sapo të regjistrohet fëmija, do të lëshohet automatikisht një certifikatë lindjeje dhe do të ofrohen shërbime të tjera shtesë që lidhen me lindjen e fëmijës pa pasur nevojë që qytetarët të bëjnë kërkimet e tyre.
- ³¹ Romina Kostani (AKSHI-NAIS), intervistë nga MPR-ja, 2 gusht 2023.
- ³² Romina Kostani (AKSHI-NAIS), intervistë nga MPR-ja, 2 gusht 2023.
- ³³ Romina Kostani (AKSHI-NAIS), intervistë nga MPR-ja, 2 gusht 2023.
- ³⁴ Komenti i marrë gjatë periudhës para-publikuese, 19 dhjetor 2023.
- ³⁵ Oltion Pengu (Ministria e Shtetit për Rininë dhe Fëmijët), intervistë nga MPR-ja, 27 korrik 2023.
- ³⁶ Oltion Pengu (Ministria e Shtetit për Rininë dhe Fëmijët), intervistë nga MPR-ja, 27 korrik 2023.
- ³⁷ Oltion Pengu (Ministria e Shtetit për Rininë dhe Fëmijët), intervistë nga MPR-ja, 27 korrik 2023.
- ³⁸ Sipas të intervistuarit të APP-së.
- ³⁹ Partneriteti i Hapur Kontraktues, si sistemi i ankesave elektronike në Shqipëri redukton burokracinë për furnitorët qeveritarë, <https://www.open-contracting.org/2022/11/22/how-albanias-e-complaints-system-reduces-red-tape-for-government-suppliers/>
- ⁴⁰ Xhoana Ristani (PPA), intervistë nga MPR-ja, 24 korrik 2023.
- ⁴¹ Shih: Openprocurement.al.
- ⁴² Komenti i marrë gjatë periudhës para-publikuese, 19 dhjetor 2023.
- ⁴³ Eris Cela (Kryeministria), intervistë nga MPR-ja, 11 tetor 2023.

Pjesa III. Metodologjia dhe Treguesit e MPR-së

Qëllimi i këtij rishikimi nuk është vlerësimi. Ai synon të jetë një rishikim teknik i shpejtë, i pavarur dhe teknik i karakteristikave të planit të veprimit dhe pikave të forta dhe sfidave që identifikon MPR-ja për të informuar një proces më të fortë zbatimi. MPR-ja nënvizon angazhimet që kanë potencialin më të lartë për rezultate, një prioritet të lartë për palët e interesuara të vendit, një prioritet në kontekstin e qeverisjes së hapur kombëtare ose një kombinim të këtyre faktorëve.

MPR-ja ndjek një proces filtrimi dhe grupimi për të identifikuar reformat ose angazhimet premtuese:

Hapi 1: Përcaktohet se çfarë është e rishikueshme bazuar në verifikueshmërinë e angazhimit siç është shkruar në planin e veprimit.

Hapi 2: Përcaktohet nëse angazhimi ka një lente të hapur të qeverisë. A është e rëndësishme për vlerat PQH-së?

Hapi 3: Rishikimi i angazhimeve që janë të verifikueshme dhe kanë një lente të hapur qeveritare për të identifikuar nëse disa angazhime duhet të grupohen. Angazhimet që kanë një objektiv të përbashkët të politikës ose kontribuojnë në të njëjtën reformë ose çështje politike duhet të grumbullohen. Potenciali për rezultatet e angazhimeve të grupuara duhet të rishikohet në tërësi. Personeli i MPR-së ndjek këto hapa për të grumbulluar angazhimet:

- a. Përcaktimi i temave kryesore. Nëse plani i veprimit nuk është tashmë i grupuar sipas temave, personeli i MPR-së mund të përdorë etiketimin tematik të PQH si referencë.
- b. Rishikimi i objektivave të angazhimit për të identifikuar angazhimet që trajtojnë të njëjtën çështje politike ose kontribuojnë në të njëjtën politikë më të gjerë ose reformë të qeverisë.
- c. Organizimi i angazhimeve në grupe sipas nevojës. Angazhimet mund të organizohen tashmë në planin e veprimit sipas politikave specifike ose reformave të qeverisë.

Hapi 4: Vlerësim i potencialit për rezultate të angazhimit të grupuar ose të pavarur.

Filtrimi është një proces i brendshëm. Të dhënat për angazhimet individuale janë të disponueshme në Shtojcën 1. Përveç kësaj, gjatë procesit të rishikimit të brendshëm të këtij produkti, MPR-ja verifikon saktësinë e gjetjeve dhe mbledh të dhëna të mëtejshme përmes rishikimit të kolegëve, reagimeve të Njesisë Mbështetëse të PQH-së sipas nevojës, intervistave dhe vërtetimit me palët e interesuara të vendit, rishikimin nga një ekspert i jashtëm dhe mbikëqyrje nga Paneli Ndërkombëtar i Ekspertëve të MPR-së.

Siç u përshkrua më herët, MPR-ja mbështetet në **tre tregues kyç** për këtë rishikim:

I. Verifikueshmëria

- **Po, mjaft specifike për t'u rishikuar:** Siç është shkruar në planin e veprimit, objektivat e deklaruara dhe veprimet e propozuara janë mjaft të qarta dhe përfshijnë aktivitete objektivisht të verifikueshme për të vlerësuar zbatimin.

- **Jo, jo mjaftueshëm specifike për t'u rishikuar:** Siç është shkruar në planin e veprimit, objektivat e deklaruara dhe veprimet e propozuara kanë mungesë të qartësisë dhe nuk përfshijnë aktivitete të verifikueshme në mënyrë eksplicite për të vlerësuar zbatimin.
- Angazhimet që nuk janë të verifikueshme do të konsiderohen të parashikueshme dhe vlerësimi i mëtejshëm nuk do të kryhet.

II. Lupa e hapur e qeverisë

Ky tregues përcakton nëse angazhimi lidhet me vlerat e qeverisjes së hapur të transparencës, pjesëmarrjes qytetare ose llogaridhënies publike siç përcaktohet nga Deklarata e Qeverisë së Hapur dhe Nenet e Qeverisjes së PQH-së duke iu përgjigjur pyetjeve udhëzuese të mëposhtme. Bazuar në një lexim të kujdesshëm të tekstit të angazhimit, MPR-ja fillimisht përcakton nëse angazhimi ka një lente të hapur qeveritare:

- **Po/Jo:** A parashikohet angazhimi për ta bërë një fushë politikash, institucion apo proces vendimmarrjeje më transparente, pjesëmarrëse apo të përgjegjshme ndaj publikut?

MPR-ja përdor vlerat e PQH-së të përcaktuara në Nenet e Qeverisjes. Përveç kësaj, pyetjet e mëposhtme për çdo vlerë të PQH-së mund të përdoren si referencë për të identifikuar objektivin specifik të qeverisë së hapur në analizën e angazhimit:

- **Transparenca:** A do të zbulojë qeveria më shumë informacion, do të përmirësojë kuadrin ligjor ose institucional për të garantuar të drejtën e informacionit, për të përmirësuar cilësinë e informacionit të shpalosur për publikun ose për të përmirësuar transparencën e proceseve apo institucioneve vendimmarrëse të qeverisë?
- **Pjesëmarrja qytetare:** A do të krijojë apo përmirësojë qeveria mundësi, procese apo mekanizma që publiku të informojë apo të ndikojë në vendime? A do të krijojë, mundësojë ose përmirësojë qeveria mekanizma pjesëmarrëse për pakicat ose grupet e nënperfaqësuar? A do të mundësojë qeveria një mjedis ligjor për të garantuar lirinë e tubimit, organizimit dhe protestës paqësore?
- **Përgjegjësia publike:** A do të krijojë ose përmirësojë qeveria mundësi për t'i mbajtur zyrtarët përgjegjës për veprimet e tyre? A do të mundësojë qeveria korniza ligjore, politikash apo institucionale për të nxitur llogaridhënien e zyrtarëve publikë?

III. Potenciali për rezultate

MPR-ja e përshtati këtë tregues - i njohur më parë si treguesi i "ndikimit të mundshëm" - për të marrë parasysh reagimet nga procesi i konsultimit të MPR Rifreskim (IRM Refresh) me komunitetin e PQH-së. Me fokusin e ri strategjik të orientuar drejt rezultateve të produkteve të MPR-së, MPR-ja modifikoi këtë tregues për të paraqitur rezultatet e pritura dhe potencialin që do të verifikohej në Raportin e Rezultateve të MPR-së pas zbatimit. Duke pasur parasysh qëllimin e këtij Rishikimi të Planit të Veprimit, vlerësimi i potencialit për rezultate është vetëm një tregues i hershëm i mundësisë që ka angazhimi për të dhënë rezultate domethënëse bazuar në artikullimin e tij në planin e veprimit në kontrast me gjendjen në fushën përkatëse të politikave.

Shkalla e treguesit përcaktohet si më poshtë:

- **I paqartë:** Angazhimi synon vazhdimin e praktikave të vazhdueshme në përputhje me legjislacionin, kërkesat ose politikat ekzistuese pa treguar vlerën e shtuar ose qasjen e zgjeruar të qeverisë së hapur në kontrast me praktikën ekzistuese.
- **Modest:** Një nismë pozitive, por e pavarur ose ndryshim në procese, praktika ose politika. Angazhimi nuk gjeneron ndryshime detyruese ose të institucionalizuara në të gjithë qeverinë ose institucionet që qeverisin një fushë politikash. Shembuj janë mjetet (p.sh., faqet e internetit) ose publikimi i të dhënave, trajnimi ose projektet pilot.
- **I rëndësishëm:** Një ndryshim i madh i mundshëm për praktikën, politikën ose institucionet që drejtojnë një fushë politikash, sektor publik ose marrëdhëniet midis qytetarëve dhe shtetit. Angazhimi gjeneron ndryshime detyruese dhe të institucionalizuara në të gjithë qeverinë.

Ky rishikim është përgatitur nga MPR-ja në bashkëpunim me Liljana Cvetanoskën dhe është shqyrtuar nga eksperti i jashtëm Ernesto Velasco Sançez. Metodologjia e MPR-së, cilësia e produkteve të MPR-së dhe procesi i rishikimit mbikëqyren nga Paneli i Ekspertëve Ndërkombëtarë të MPR-së. Për më shumë informacion, shih pjesën Vështrim i përgjithshëm i MPR-së në faqen e internetit të PQH.⁴⁴

⁴⁴ Vështrim i Përgjithshëm i MPR-së: <https://www.opengovpartnership.org/irm-guidance-overview/>

Shtojca 1. Të dhënat e secilit angazhim⁴⁵

Angazhimi 1: Ndërgjegjësimi i publikut për mekanizmin në luftën kundër korrupsionit.

- I verifikueshëm: Po
- A ka një lente të hapur qeveritare? Po
- Potenciali për rezultate: Modest

Angazhimi 2: Rritja e ndërgjegjësit të subjekteve raportuese lidhur me detyrimin e regjistrimit dhe përditësimit së të dhënave të pronarëve përfitues

- I verifikueshëm: Po
- A ka një lente të hapur qeveritare? Po
- Ky angazhim është grupuar si: Transparenca e pronësisë përfituese (Angazhimet 2, 3 dhe 4 të planit të veprimit)
- Potenciali për rezultate: Modest

Angazhimi 3: Vlerësimi i praktikave më të mira të vendeve të BE-së për regjistrimin e të dhënave të pronarëve përfitues

- I verifikueshëm: Po
- A ka një lente të hapur qeveritare? Jo
- Ky angazhim është grupuar si: Transparenca e pronësisë përfituese (Angazhimet 2, 3 dhe 4 të planit të veprimit)
- Potenciali për rezultate: Modest

Angazhimi 4: Rishikimi i legjislacionit në regjistrimin e pronarëve përfitues

- I verifikueshëm: Po
- A ka një lente të hapur qeveritare? Po
- Ky angazhim është grupuar si: Transparenca e pronësisë përfituese (Angazhimet 2, 3 dhe 4 të planit të veprimit)
- Potenciali për rezultate: Modest

Angazhimi 5: Ndërgjegjësimi i publikut për mekanizmat e aksesit në drejtësi

- I verifikueshëm: Po
- A ka një lente të hapur qeveritare? Po
- Potenciali për rezultate: Modest

Angazhimi 6: Shtimi i të dhënave automatike në portalin e të dhënave të hapura dhe kryerja e një vlerësim të gatishmërisë së të dhënave të hapura

- I verifikueshëm: Po
- A ka një lente të hapur qeveritare? Po
- Potenciali për rezultate: Modest

Angazhimi 7: Identifikimi i ngjarjeve proaktive të jetës dhe zbatimi i të paktën 1 ngjarje jetësore në portalin e-Albania

- I verifikueshëm: Po
- A ka një lente të hapur qeveritare? Jo

<ul style="list-style-type: none">• Potenciali për rezultate: Modest
Angazhimi 8: Transpozimi i direktivës së BE-së mbi qasjen në internet për portalet qeveritare
<ul style="list-style-type: none">• I verifikueshëm: Po• A ka një lente të hapur qeveritare? Po• Potenciali për rezultate: Modest
Angazhimi 9: Zhvillimi i mekanizmit të reagimit të qytetarëve për shërbimet elektronike
<ul style="list-style-type: none">• I verifikueshëm: Po• A ka një lente të hapur qeveritare? Po• Potenciali për rezultate: Modest
Angazhimi 10: Ndërgjegjësimi i publikut për rolin e Ministrisë së Mbrojtjes dhe Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë
<ul style="list-style-type: none">• I verifikueshëm: Po• A ka një lente të hapur qeveritare? Po• Potenciali për rezultate: Modest
Angazhimi 11: Baza e të dhënave për të rinjtë
<ul style="list-style-type: none">• I verifikueshëm: Po• A ka një lente të hapur qeveritare? Po• Potenciali për rezultate: Modest
Angazhimi 12: Ndërgjegjësimi i publikut për transparencën e buxhetit
<ul style="list-style-type: none">• I verifikueshëm: Po• A ka një lente të hapur qeveritare? Po• Potenciali për rezultate: Modest
Angazhimi 13: Ndërgjegjësimi i publikut për transparencën e të ardhurave
<ul style="list-style-type: none">• I verifikueshëm: Po• A ka një lente të hapur qeveritare? Jo• Potenciali për rezultate: I paqartë
Angazhimi 14: Ndërgjegjësimi i publikut për financat publike
<ul style="list-style-type: none">• I verifikueshëm: Po• A ka një lente të hapur qeveritare? Po• Potenciali për rezultate: Modest
Angazhimi 15: Rritja e transparencës për kontratat publike
<ul style="list-style-type: none">• I verifikueshëm: Po• A ka një lente të hapur qeveritare? Po• Potenciali për rezultate: Modest

Angazhimi 16: Bashkëpunimi ndërinstitucional për të përmirësuar shërbimet publike drejt sipërmarrjes përmes krijimit të një klime mbështetëse për sipërmarrjen

- I verifikueshëm: Po
- A ka një lente të hapur qeveritare? Po
- Potenciali për rezultate: Modest

Angazhimi 17: Ndërgjegjësimi i publikut, veçanërisht i grupeve të cënueshme sociale, në lidhje me aksesin në shërbime gjithëpërfshirëse

- I verifikueshëm: Po
- A ka një lente të hapur qeveritare? Jo
- Potenciali për rezultate: I paqartë

Angazhimi 18: Forcimi i kapaciteteve të profesionistëve që ofrojnë shërbime për grupet e cënueshme

- I verifikueshëm: Po
- A ka një lente të hapur qeveritare? Po
- Potenciali për rezultate: Modest

Angazhimi 19: Sinergjitë ndërmjet institucioneve publike dhe OSHC-ve në monitorimin dhe përmirësimin e shërbimeve publike

- I verifikueshëm: Po
- A ka një lente të hapur qeveritare? Po
- Potenciali për rezultate: Modest

Angazhimi 20: Ndërgjegjësimi i publikut për gjithëpërfshirjen në arsim

- I verifikueshëm: Po
- A ka një lente të hapur qeveritare? Jo
- Potenciali për rezultate: I paqartë

Angazhimi 21: Ndërgjegjësimi i publikut për ndikimin e dixhitalizimit të sistemit arsimor

- I verifikueshëm: Po
- A ka një lente të hapur qeveritare? Jo
- Potenciali për rezultate: I paqartë

Angazhimi 22: Rishikimi i Mekanizmit Kombëtar të Referimit

- I verifikueshëm: Po
- A ka një lente të hapur qeveritare? Jo
- Potenciali për rezultate: I paqartë

Angazhimi 23: Planifikimi i akteve rregullatore, vlerësimi i ndikimeve të tyre dhe konsultimet publike

- I verifikueshëm: Po
- A ka një lente të hapur qeveritare? Po

- Potenciali për rezultate: Modeste

Angazhimi 24: Parlament i hapur dhe i aksesueshëm

- I verifikueshëm: Po
- A ka një lente të hapur qeveritare? Po
- Potenciali për rezultate: Modest

⁴⁵ **Shënime editoriale:**

1. Për angazhimet që janë të grupuara, vlerësimi i potencialit për rezultate kryhet në nivel grupi, në vend të angazhimeve individuale.
2. Titujt e shkurtër të angazhimit mund të jenë redaktuar për shkurtësi. Për tekstin e plotë të angazhimeve, ju lutemi shikoni planin e veprimit të Shqipërisë: <https://www.opengovpartnership.org/documents/albania-action-plan-2023-2025/>.

Shtojca 2: Bashkëkrijimi i Planit të Veprimit

Vendet anëtare të PQH-së nxiten të synojnë për ambicien e plotë të Standardeve të përditësuara të Pjesëmarrjes dhe Bashkë-krijimit të PQH-së që hyri në fuqi më 1 janar 2022.⁴⁶ MPR-ja vlerëson të gjitha vendet që kanë paraqitur plane veprimi nga viti 2022 e në vazhdim sipas standardeve të përditësuara. PQH-ja vendosi një periudhë 24-mujore për të siguruar tranzicionin e drejtë dhe transparent sipas standardeve të përditësuara. Gjatë kësaj kohe, MPR-ja do të vlerësojë përafrimin e vendeve me standardet dhe pajtueshmërinë me kërkesat e tyre minimale.⁴⁷ Megjithatë, vendet do të konstatohet se po veprojnë në kundërshtim me procesin e PQH-së vetëm nëse nuk plotësojnë kërkesat minimale, duke filluar me planet e veprimit të dorëzuara për të filluar në vitin 2024 e në vazhdim. Tabela 2 përshkruan masën në të cilën praktikatat e pjesëmarrjes dhe të bashkë-krijimit të vendeve përmbushin kërkesat minimale që zbatohen gjatë zhvillimit të planit të veprimit.

Tabela 2. Pajtueshmëria me kërkesat minimale

Kërkesa minimale	U plotësuan gjatë bashkë-krijimit?	U plotësuan gjatë zbatimit?
1.1 Hapësira për dialog: Qeveria e Shqipëria krijoi Komitetin Shumëpalësh me Urdhrin Nr. 145 më 20 dhjetor 2021 për të mbikëqyrur procesin e PQH-së të Shqipërisë dhe bashkë-krijimin e planit të veprimit për vitet 2023-2025. ⁴⁸ Komiteti u mbledh katër herë midis 11 nëntorit 2022 dhe 24 marsit 2023. Axhendat, listat e pjesëmarrësve dhe procesverbalet e takimeve të saj janë të disponueshme në faqen e internetit të PQH-së. ⁴⁹	Po	<i>Do të vlerësohet në Raportin e Rezultateve</i>
2.1 Faqja në internet e PQH-së: Shqipëria ka një faqe interneti të PQH-së të hapur për publikun. ⁵⁰ Ajo përmban planin më të fundit të veprimit dhe informacion mbi procesin e bashkë-krijimit, të tilla si ftesat për të marrë pjesë në konsultime dhe procesverbalet e mbledhjeve të komitetit. ⁵¹	Po	<i>Do të vlerësohet në Raportin e Rezultateve</i>
2.2 Depoja: Ekziston një depo në internet. ⁵² Ajo përmban informacion mbi procesin e bashkë-krijimit deri në miratimin e planit të veprimit në prill 2023. Deri më tetor 2023, depoja nuk përmbante informacion mbi zbatimin e planit të veprimit për vitet 2023-2025.	Po	<i>Do të vlerësohet në Raportin e Rezultateve</i>
3.1 Njoftim i avancuar: Gjatë takimit të 11 nëntorit 2022, Komiteti Shumëpalësh diskutoi afatin kohor për hartimin e planit të veprimit 2023-2025. ⁵³ Më 22 nëntor 2022, komisioni publikoi në faqen e internetit të PQH-së metodologjinë për hartimin e planit të veprimit, duke përfshirë afatin kohor të parashikuar. ⁵⁴ Përveç kësaj, Ministria e Drejtësisë (MD) përgatiti një pyetësor në faqen e saj të internetit dhe në faqen e PQH-së për palët e interesuara për të dhënë të dhëna për planin e veprimit. ⁵⁵ Pyetësori ishte i hapur nga 29 dhjetor 2022 deri më 18 janar	Po	Nuk zbatohet

2023, që do të thotë se palëve të interesuara iu dha njoftimi më shumë se dy javë përpara se të fillonte procesi i bashkë-krijimit.		
3.2 Përhapja: MD-ja dërgoi ftesa me email tek OSHC-të që të merrnin pjesë në procesin e bashkë-krijimit. ⁵⁶	Po	Nuk zbatohet
3.3 Mekanizmi i reagimit: MD-ja organizoi një pyetësor ku palët e interesuara dhe publiku mund të propozonin tema për planin e veprimit. ⁵⁷ Pyetësori ishte i hapur nga 29 dhjetor 2022 deri më 18 janar 2023. Për më tepër, draft plani i veprimit u postua për konsultim publik nga data 6 mars deri më 20 mars 2023. ⁵⁸	Po	Nuk zbatohet
4.1 Përgjigja e arsyetuar: MD-ja publikoi një raport reagimi për procesin e bashkë-krijimit ku u dokumentuan kontributet e palëve të interesuara. ⁵⁹ Sipas OSHC-ve të intervistuar, për përmbajtjen e angazhimeve është rënë dakord me institucionet përgjegjëse gjatë takimeve të bashkë-krijimit. ⁶⁰ Për shembull, Instituti Shqiptar i Kërkimeve Ligjore dhe Territoriale (ISHKLT) i dërgoi sugjerime MD-së, e cila ia ktheu ISHKLT-së për një kontroll përfundimtar pasi të ishin inkorporuar. ⁶¹ Megjithatë, palët e tjera të interesuara raportuan se ata zbuluan se sugjerimet e tyre ishin përfshirë vetëm pasi ata kishin shqyrtuar planin përfundimtar të veprimit. ⁶²	Po	Nuk zbatohet
5.1 Zbatimi i hapur: MPR-ja do të vlerësojë nëse janë mbajtur takime me palët e interesuara të shoqërisë civile për të prezantuar rezultatet e zbatimit dhe për t'i mundësuar shoqërisë civile të japë komente në Raportin e Rezultateve.	Nuk zbatohet	<i>Do të vlerësohet në Raportin e Rezultateve</i>

⁴⁶ Standardet e pjesëmarrjes dhe të bashkë-krijimit të PQH-së për vitin 2021:

<https://www.opengovpartnership.org/ogp-participation-co-creation-standards/>.

⁴⁷ Udhëzimet e MPR-së për Vlerësimin e Kërkesave Minimale: <https://www.opengovpartnership.org/documents/irm-guidelines-for-the-assessment-of-minimum-requirements/>.

⁴⁸ Urdhri i Kryeministrit nr. 145, datë 20.12.2021 "Për krijimin dhe funksionimin e Komitetit Shumëpalësh të Partneritetit për Qeverisjen e Hapur" dhe ndryshuar me Urdhrin e Kryeministrit nr. 177, datë 28.10.2022, https://ogp.gov.al/uploads/2022/12/Order_OM_Nr_145_dt_20_12_2021_on_PQH_Commite_eng.pdf

⁴⁹ Shih: <https://ogp.gov.al/en/faqe/procesi-i-bashke-krijimit>

⁵⁰ Shih: <https://ogp.gov.al/en>

⁵¹ Shih: <https://ogp.gov.al/en/faqe/procesi-i-bashke-krijimit>

⁵² Shih: <https://ogp.gov.al/>

⁵³ Republika e Shqipërisë, <https://ogp.gov.al/uploads/2022/12/Agjenda.pdf>

⁵⁴ Republika e Shqipërisë, <https://ogp.gov.al/uploads/2022/12/Scan-28-Dec-22-17%C2%B724%C2%B705.pdf>

⁵⁵ Për shembull, shih thirrjen e MD-së për kontribut këtu, <https://www.drejtësia.gov.al/publikohet-pyetesori-per-bashke-berjen-e-planit-kombetar-te-veprimit-2022-2024-te-partneritetit-per-qeverisje-te-hapur/>

⁵⁶ Elida Jata (ALTRI), intervistë nga MPR-ja, 23 tetor 2023; Rovena Sulstarova (IDM), intervistë nga MPR-ja, 17 tetor 2023.

⁵⁷ Shih:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfA5yTs1fb4CUUj_7bILLH9tLK3Ir1wSokPVPkYXueZ01dbcq/viewform

⁵⁸ Draft plani i veprimit, <https://www.konsultimipublik.gov.al/Konsultime/Detaje/613>

⁵⁹ Raporti i reagimit,

<https://ogp.gov.al/uploads/2023/1/7.%20Raporti%20i%20dokumentit%20t%C3%AB%20prioriteteve%20t%C3%AB>

[%20identifikuara%20n%C3%AB%20kuad%C3%ABr%20t%C3%AB%20procesit%20t%C3%AB%20bashk%C3%ABb%C3%ABrjes%20co-creation.pdf](#)

⁶⁰ Elida Jata (ALTRI), intervistë nga MPR-ja, 23 tetor 2023; Rovena Sulstarova (IDM), intervistë nga MPR-ja, 17 tetor 2023.

⁶¹ Elida Jata (ALTRI), intervistë nga MPR-ja, 24 korrik 2023.

⁶² Intervistë me Mirela Arqimandritin, QAGJZH, 28 gusht 2023.